

פרוטוקול מס' 113

מישיבת ועדה העבודה
מיום ו' ח' בשבט תשל"ח - 17.1.75 שעה 9.00.

נכחו:

חברי הוועדה: ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר
א. אבטבי
י. ארידור
י. בן-מאיר
מ. גז
פ. גרופר
ע. דיציאן
ש. ורטמן
ה. זינדל
י. יודין
א. מויאל
ה. שמעוני

מוזמנים: ש. כהן - סגן מנהל מהוז ירושלים במשרד השיכון
א. סיון - מנהל מחלקת שירותי קליטה במשרד הקליטה
מ. לויץ - היועץ המשפטי של המוסד לביטוח לאומי
מ. בורטון - סגן היועץ המשפטי של המוסד לביטוח לאומי
א. דותן - הממונה על אגף הענקות מסעמי צדק במוסד לביטוח לאומי
ש. קפיטקובסקי - עוזר ראשי למשנה למנכ"ל במוסד לביטוח לאומי

מ"מ מזכיר הוועדה: ע. צוריאל.

רשמה: ש. ז"ק

- סד-היום: 1) הצעות לסדר-היום של חברי-הכנסת בן מאיר וניסים אליעז בדבר הצורך בחיסול השחבת בטיפול בקבוצת ישראל הצעיר בבית שמש.
2) חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשכ"ח-1968 - תקנות בדבר מתן הענקות מסעמי צדק.

חיו"ר - ש. ארגוני-אלמוזלינו :

פנתחת את הישיבה.
אנחנו נדון תחילה בהצעותיהם
לסדר-היום בכנסת של חברי-הכנסת י. בן-מאיר ונ. אליעד בדבר
הסכמת בטיפול בענינם של אנשי "ישראל הצעיר" בבית-שמש. נמצא
אחנו גם מר טיון שהוא מנהל מחלקת קליטה במשרד הקליטה,
אשר יספר לנו מה חיתח הסכמת, או כפי שידוע היתה שם סכמת,
מה היו הגורמים לסכמת ואיך נגמרו הענינים. שר הקליטה ענה
בכנסת שהענין נגמר; ואם הענין נגמר, גם אנחנו נשתדל לגמור
היום.

א. טיון :

הסיפור התחיל לפני שנתיים וחצי
כאשר יהודי בשם פרושר שהיה
נציג הארגון של "ישראל הצעיר" שזהו ארגון דתי אורתודוכסי
המשתרע על-פני 83 בתי-כנסת בארצה"ב וקנדה. כידוע לכם, ישנה
ועדה בינמשרדית המטפלת בקבוצות הרוצות להתיישב בארץ. בא
מר פרושר וביקש להקים קריה דתית בירושלים לפי פגנון ותכנון
בלתי קונבנציונאלי. כנראה שהוא לא יכול היה להשיג מספיק
קרקע בירושלים לדבר הזה, ואין קרקע בחדשלים; ומאחר והארגון
הזה הוא בעיקרו של אנשים מן המעמד הצעיר והבינוני, אמרנו
להם שאם הם יאותו ללכת לאיזור פיתוח, הרי המדינה מבחינתה היא
תראה גמישות הן לגבי הקצאת הקרקע והן לגבי תכנון בלתי
קונבנציונאלי וכן גם לגבי פרטים אחרים. אזי הם שאלו: איפה
הוא איזור פיתוח? הצענו להם את בית-שמש. עד אשר שכנענו את
הארגון להתיישב בבית-שמש, אשר במסגרת אמריקנית בית-שמש
היא בבחינת פרבר של ירושלים ותל-אביב, המקום אולי רחוק
ממרכז, אבל האוויר שם טוב מאד והם היו אפילו מוכנים להקים
בית-הולים לחולי אסתמה שיכול לשמש להם תעסוקה. הדבר היחיד
שהם חששו מפניו הוא היכן החלוציות כאן. אבל הם אמרו: קדימה!

אז חופיע עבדכם בפני הוועדה

הבינמשרדית ואמר שיש ארגון שיש לו 200 משפחות מארצה"ב
המוכנות ללכת להתיישב בבית-שמש. כמעט שזרקו אותי משם.
ביקשתי קרדיט ל-3 חודשים, והוועדה הסכימה לתת לי. אבל
כתנאי שהם ישימו איזה שהוא סכום סימלי שזה לא יהיה איזה
שהוא ענין סתם. למרבה הפלא, אחרי 4 שבועות הם אודיעו לנו
שיש להם 200,000 דולר. ייחד עם זאת, הם ביקשו להגדיל את
מספר המשפחות ל-500. איך שהוא גם זה עבר בוועדה הבינמשרדית
ונתנו להם אוטציה ל-500 משפחות שההינה מוכנות להתיישב בבית-
שמש. כעבור 6 שבועות הם אמרו שיש להם 500 משפחות והם מבקשים
להגדיל ל-1000 משפחות. אז נפגשו אתם אנשי המוכנות היחודת
בארצה"ב ואז התברר שאכן חלק נכבד מהם חושב לבוא לארץ; וזאת
מפני שעד עכשיו חשבו שלבוא לארץ עם רבע מיליון לידות זה קשה
ולא יוכלו לגייס את הכספים, ופה ושם צריך 400.00 לירות הם לא
יוכלו להרשות לעצמם לבוא לארץ. למרבה הפליאה אכן חלק
נכבד מהם חושבים לבוא לארץ.

לאחר מכן הם באו אלינו ואמרו,

כי לצרכי העמולה הם זקוקים לאיזה שהוא פרוטפקט לצורת הסיוך
בארץ. הם באו לוועדת קירשבלום ממשרד השיכון וזה פלג מחוז
ירושלים וטלמון ממקרקעי ישראל והמליצו לתת אוטציה ל-1000
יחידות דיור. אני חייב לציין שאני נולדתי בארץ חזו ומבחינת
הביצוע, הרי הוך 8 ימים הציע מנהל מקרקעי ישראל בתיאום
עם הקבוצה על האוטציה הזו ויצא מכתב שבו היו כלולים כל
הפרטים של הקצאת הקרקע. אני מציין את ה-8 ימים אלה כדי
להראות לבס עד כמה המימטד לא רק הביע את הסכמתו אלא ביצע
את הדברים.

בחדש ינואר 1973 - היה זה 3

חודשים לאחר שקיבלו את האוטציה ל-200 משפחות הם יצאו עם מכתב
שנכתב על דעתם, עם כל הפרטים, עם מפות. שם נכתב שהקרקע
תוקצה לפי החליטים והתנאים המקובלים במינהל. הם יצאו לארצה"ב
וחמשיכו לפרסם את הדבר וחגיעו ל-1000 משפחות, כלומר, בחודש
פברואר הם תיעו ל-1000 משפחות. כיון שכן, וראינו שזה איננו
דבר סטנדרטי ביקשנו מהם שני דברים נוספים: (1) עורך-דין;

א. סיון:

(2) איש טכני, מהנדס שייצג אותם בארץ, כי דבר כזה שאיננו סטנדרטי אי-אפשר לשבת בנוי-יורק ולשלוח טלקס אלינו. עורך-דין הם לקחו מיד. אבל איש טכני לא לקחו. הם הגישו למינהל כל מיני דברים שלא היו תכניות, והמינהל אמר להם שאלה אינן תכניות. כל הזמן אמרנו להם והמינהל אמר להם שבלי איש טכני הענין לא יזוז; לא רק בארה"ב דברים כאלה אינם זזים, אלא גם פה. הם ניהלו מו"מ והלכו ובאו. זאת אומרת עד שאנחנו הרחבנו את הקבוצה, אינדקס יוקר הבניה בארץ הלך וגדל במוצע ב-3,5%. הם אמרו כל הזמן לחסכו לנו פה אחוז אחד ושם אחוז. אמרנו להם: עד שתחסכו פה אחוז אחד תפסידו 100% וזה מה שקרה, כי אחוז הם בקושי חסכו על-ידי-כך שלא לקחו איש טכני והאינדקס רץ ורץ.

אנחנו פה בארץ רצינו לדעת אם

אכן ישנן 1000 משפחות שנרשמו בארה"ב והוחלט שעמוס לביא ועבדכם ניסע לברר את הדברים. כאשר הופענו, הם הביאו לכנס 800 איש ועוד 200 איש נשארו בחוץ. התברר לנו שבאמת אלה אנשים מהמעמד הזעיר והבינוני, אשר גילם הממוצע הוא 45 שנה. רובם יהודים דתיים והם באו לשמוע מאתנו פרטים. באותו מעמד, עמוס לביא, אנוכי ונציג הסוכנות העליונה על הכתב 25 נקודות של תפעול, כאשר הנקודה שהם התחייבו עליה היא להפעיל את אותה חברה טכנית שתחיל להפעיל את הענינים ולהגיש תכניות. היה ברור שאלה הסיכומים ועליהם להגיש את התכניות. הם הקימו קרן של 100 מיליון דולר וחכל נועד לבית-שמש. הם הוסיחו שהם יקחו את האיש הטכני שיכין את כל שאר הדברים. ב-5.10.73 נשלחו אליהם הסיכומים. לאחר מכן באה המלחמה והענין השתנה. אני חזרתי למשרד באפ"יל.

בינתיים הם לא שכרו אף אחד

ובחודש מאי הם הופיעו פה בטענות חמורות נגד נציג מקרקעי ישראל ונגד שר הקליטה. אמרנו להם שאנחנו פה על חשבון מקרקעי ישראל, לפי ההנחיות שלהם נבצע את החכונות, על-מנת שיתחילו לבנות בעתיד. אבל הם לא השתמשו גם בהצעה הזו. בחודש יוני הם הופיעו עוד פעם, ואז אמרנו להם: או שאתם מתחילים לעבוד, או שתשחררו אותי מכל הענין, כי לא יתכן ששנתיים יושבים 1000 חברים בארה"ב ודבר לא נעשה. נשאלת באמת השאלה איפה הביורוקרטיה בישראל או בארה"ב? כי פעם אחת כאשר הממשלה פתחה או יותר בסדר באים אליה בטענות. לכן אמרנו להם: או שאתם באים עם החברים שלכם, או שנגיד שלום זה לזה. בחודש יולי הם שכרו את צבי גלוסמן שיתאם את הצד הטכני וזה עולה 5,6% ועל זה ישנה תוספת וזה עכשיו 11%. עתה באמת התחילו לעבוד, ובחודש נובמבר הוגשו תכניות. לא עברו 5 ימים מיום שהוגשו התכניות ובאה הטלוויזיה ועמדה על כך שהיתה כאן סחבת ועברו כבר שנתיים ולא נעשה דבר. הם לא אמרו כיצד לא נעשה דבר, רק אמרו שהממשלה לא נסדר. אני יכול רק להגיד שתוך מספר ימים מאז הוגשו התכניות, הם קיבלו את המחיר. זה היה ב-25.11.74.

הטענות שלהם כאן הן ש-25.000

לירות לדונם זהו מחיר יקר מדי. אזי, אילו היו מגישים את התכניות לפני שנה יכול להיות שזה היה עולה להם חצי. נוסף לכך, במקביל ל-25.000 לירות יש הלוואה של 25.000 לירות. המחיר הזה כולל מבנים ומומחים. הם קיבלו תנאי של הגדלת ההלוואה העומדת מ-7000 לירות ל-25.000 לירות. פנחס ספיר הבטיח להם עוד 5000 לירות וסוכם שהם יתחילו לבנות. הצפיפות באיזור זה בבית-שמש היא 2,5 יחידות דיוור לדונם. בדרך כלל הצפיפות היא 6 יחידות לדונם ובתל-אביב זה מגיע אפילו ל-10-12 יחידות לדונם. אזי, ברגע שאחז מאפשר 2,5 יחידות לדונם הוצאות הפיתוח הן פי שתיים יותר גדולות. זוהי אליה וקוץ בה. . . (ל. דיציאן: כמה צריך לעלות הפיתוח ליחידת דיוור?) הוצאות הפיתוח ליחידת דיוור הן 28.350 לירות. ולזה קוראים סחבת. גם אנחנו נתנו משכנתה מכסימאלית כיוון שהם הלכו לחתייב בבית-שמש זה יהיה 100.000 לירות למשפחה, והמוכנות תיתן 12.000 לירות, ללומר, יהיו להם 112.000 לירות למשפחה; וכל זה מפני שזוהי בית-שמש.

אשר למחירים - הם ביקשו

שהמחירים יהיו קבועים, כי עד אשר הם יתחילו בבניה הם שוב

א. סיון:

יעלו. חיפשונו דרך איך להבטיח שהמחירים יהיו קבועים. הקבלנים טוענים כי במידה וחם יקבלו 70% מהתשלום - המחיר יהיה קבוע ואחר-כך אנשי הקבוצה יחזירו את הסכום. לכן אנחנו נקדים את מתן המשכנתה ועל-ידי-כך נוכל להבטיח להם את המחיר הקבוע של הבתים. לפי המחירים של היום זה 153.000 לירות לשטח של 60 מ"ר וזה נע עד ל-284.000 לירות. וילח היא 120 מ"ר כאשר באופן ממוצע האיש צריך להשקיע בין שליש ל-45% משלו, ועד שהוא לא משקיע במדומנים המחיר איננו קבוע. מכאן אתם יכולים לראות, למרות המחומה בעיתונות, שאנחנו לא כל-כך אנטטישמיים. הם גם קיבלו מכתב ממקרקעי ישראל, ועכשיו אני מייצג אותם שהמחיר של 25.000 לירות הוא לגבי 300 היחידות הראשונות וחם מתרעמים על כך. אולם זה ענין של המשכנתאות. אזי, 300 היחידות הראשונות זה בטדו; לגבי 300 היחידות השניות - מינהל מקרקעי ישראל אומר שהיום הוא אינו יכול להבטיח את המחיר של הקרקע, כי כאשר לענין זה של המשכנתאות אנחנו יכולים לתת 70% מראש ולהבטיח את המחיר. אנחנו מכינים עכשיו את כל הנתונים, כי הם צריכים להוציא את הפרוטפקט כדי שיוכלו לגייס את השליש של הכספים הדרושים להם. הם מניחים שעד לחודש מרץ הם יוכלו לעשות זאת ובחודש סיון הם יניחו את אבן הפינה.

עכשיו מכינים את הדגמים של

הבתים. אנחנו נושאים ונותנים עם קבוצה המפתחת מבני-תעשיה, כאשר החינוך והתרבות עוד יגיעו. אנחנו טרם סיפלטנו בנושא הזה של קליטה חברתית ותרבותית, כי עוד לא הגיע הזמן לכך. כרגע אנחנו מטפלים בענייני שיכון. לפי עניות דעתי כל זרועות הממשלה והסוכנות נתנו את מירב שיתוף הפעולה; ואם היתה טחבת או ביורוקרטיה, היא היתה מעבר לים. אבל זה המצב. אנחנו נמשיך לעזור גם בעתיד כפי שעשינו זאת עד היום.

ש. כהן:

חלקו של משרד השיכון הוא

צנוע בין שלושת המשרדים האחרים שהם: משרד הקליטה, מינהל מקרקעי ישראל ומשרד השיכון. אינני יודע אם היה זה הסדרנו של המינהל, ואם היה זה הסדרנו, מדוע לא בא על סידורו? כי בכל-הנושא של מחירי הקרקע-גאיתור השטח והמו"מ על הקפאת השטח - זהו ענינו של מינהל מקרקעי ישראל. אני אסביר רק את החלק הנוגע למשרד השיכון.

כפי שכבר הזכיר קודמי הדבר

נקבע על-ידי ועדת קרשבלום המטפלת בקריות דתיות וזיא אישרה עקרונית הקצאת שטח - היה זה באוגוסט 1972. באוקטובר 1972 היא אישרה את הדבר באופן מעשי. כמובן שצריך לציין את העובדה שגודל הקבוצה השתנה וגם השטח שהוקצה לה לא היה מתאים לקבוצה רחבה יותר. אז הצענו להם את צבעת שרת שהיא זרומית לבית-שמש. כאשר הקבוצה גדלה עוד יותר, אושר להם שטח שהוא מזרחית לשטח המקורי. שם יש אפשרויות להתפשטות יותר גדולה. בינואר 1973 נשלח מכתב של ראש המינהל זורע, כאשר היה ברור שיש להקצות שטח של 400-500 דונם ל-1000 משפחות לבניה נמוכה וחלק בבניה של 2-4 קומות.

משרד השיכון בחר באדריכל

ציון השמשוני שהטיל עליו לעשות תכנית מיתאר לגבי השטח שיועד למגורים ושטח לתעשיה; וכך תכניות לבינוי - איך בתים ותכנון מפורט ומח החיינה התכניות שיימסרו לבניה. התכנון שגעשה על-ידי השמשוני היה מוכן כבר באוגוסט 1973. השלמנו את הפיתוח הכללי עד לראש השטח; ביצענו כביש לירושלים, התקנו מערכת מים, ביוג, טלפונים וחשמל וצנרת ראשית. כבר באוגוסט 1973 אפשר היה להתחיל בעבודה.

היו טענות למשרד השיכון שאין

הוא מלא תפקיד נכבד בענין. אזי אני רוצה להעיר מספר הערות לדברים שנשמעו כאן. ליהייעתכם, גודל החלואה העומדת בבית-שמש מגיעה ל-25.000 לירות - דבר שנקבע לפני מספר חודשים כאשר יצאנו עם התכנית לזוגות צעירים. אז שינינו את גודל החלואה והגדלנו אותה לגבי איזורי פיתוח, כי אמרנו שיש לפתח את מרכז

ש. כחן:

בחמאם לכך קבענו שהחלואה העומדת היא בגבולות של 25,000 לירות, וזו גם החלואה שתינתן לשכונת "ישראל הצעיר". החלואה עומדת פירושה שאתה מקבל חלואה וחותם שאם אתה נשאר באותו מקום 5 שנים היא חופפת למענק; אם אתה עוזב - אתה צריך להחזיר את החלואה כמו כל חלואה. (א. סיון: אחדים מקבלים בין 8%-12%).

נוסף לכך, בארץ בונים בבניה יותר צפופה. באיזור כזה בונים 5-6 יחידות לדונם; באיזורים אחרים אף מגיעים ל-12 יחידות לדונם. בחמאם לתכניות הצפיפות כאן תהיה 2,5 יחידות לדונם, והבתים יהיו חד-משפחתיים ודו-משפחתיים, בתים נמוכים. ברור שזה מקדם את הוצאות הפיתוח הכללי עצמו לכך בצורה דראסטית.

אשר לתחשיב - הוא לא נעשה על-ידי משרד השיכון, אלא הוא נעשה בשלב התכנון הכללי ועל-ידי החברה של "ישראל הצעיר" שהיא חברה "אור נע". אנחנו בודקים את המחירים, כי כאשר אנחנו מקצים שטח למטרות סוציאליות, בין אם זה לזוגות צעירים, או מפונים, או אמיסיות - אנחנו מבקשים את המחירים, כלומר, אנחנו הקצינו שטח עבור יעד מסוים, כמו, בתלפיות. אנחנו בודקים את המחירים והם מבוקרים על-ידינו, ומשום כך קיבלנו את המחירים ובדקנו אותם.

עכשיו, פיתוח כללי פירושו להכיר שירותים מכל מקום ששטחם ישנם למקום חדש כמו: מים, חשמל, ביוב, טלפון, כבישים פנימיים עם חניות - זה עולה 28,350 ל"י. אחר-כך יש פיתוח צמוד כמו: שבילים, מדרכות, קירות תומכים, חיבורים של מים, ביוב וחשמל; ואחר-כך יש עלות הבניה, כלומר, המחירים שמשלמים עבור הבניה עצמה, תכנון ופיקוח. כאשר משרד השיכון בונה בעצמו הוא עושה זאת בשתי שיטות: או בעזרת המפקחים שלו והמחלקות הטכניות שלו - זהו צוות די גדול של מהנדסים; השיטה השניה היא כאשר צוות כזה איננו עומד לרשותנו, אנחנו מתקשרים עם משרדים פרטיים המבצעים את עבודת הפיקוח - כולל אפילו תכנון - עבורנו. והתכנון הזה הוא תעריף מקובל בארץ. לכן, נראה לי שהעדר התקשורת של "ישראל הצעיר" עם משרד גדול זהו אחד הדברים החמורים ביותר שגרמו לעיכוב הבעיה.

א. סיון:

הם ניהלו מו"מ עם חברה "אזורים" שכתבו להם תחשיב. איש לא ניסה לכפות עליהם דבר בעניני עליה מחוץ לחברים עצמם ונאמר שלחברים יינתן סיוע בכל ביצוע התכנון של תוכניתו. הם אמנם ניהלו מו"מ עם חברה, אבל איש כזה שצולל היח להחזיר את ה ענין הם לא לקחו וזה לקח להם שנה וחצי, מחוץ לזה שיהודים יושבים בארץ"ב ולא באים לכאן. יוצא שיתודי שרוצה לבנות חדר כזה, בלתי סטנדרטי, בבניה בלתי סטנדרטית שלא היתה כמוה, חייב לקחת ארכיטקט. (א. בן-מאיר: על מה הוויכוח? הם לא הציעו שזה ייבנה מעצמו, בלי משרד, אלא חשבו שכל אחד יקח לה ארכיטקט). באן צריך להיות איש הנדסה, ולצערי הרבה הם לא לקחו איש כזה. (א. בן-מאיר: ארבל-אלמוזלינו: הם אינם מקבלים את משרד השיכון). (א. בן-מאיר: אנחנו רוצים שמשרד השיכון יוכל לטפל באיזה שהוא דבר בלתי שגרתי). הטענה שלא נתנו להם לבנות בארץ כמו שחם רוצים - יש לחשוב על כך שקיים משרד שיכון ומשרד קליטה והם חייבים לבנות בחמאם לתקנות. גם אמרנו להם: תכנו בעצמכם, אבל תבנו!

ש. כחן:

לא מובן לי מה לא מובן להם, כי כאשר משרד השיכון בונה שכונה כמו: רמת אשכול ואין לו צוות של מהנדסים עושה זאת בשבילו המשרד של דב לויס בחמאם לתעריף הזה; כאשר באים עולים מחשב להם משרד הקליטה את המחירים לפי התעריפים שנבנו בתים על-ידי משרד השיכון, והם מקבלים את הפירוט. כן הדבר לגבי קבוצה שבאה ורוצה לבנות בעצמה, או איננה רוצה לבנות בעצמה; או כאשר באה קבוצה שאינה רוצה לגור בתים בני 4-6 קומות, או אומרים:

ש. כהן:
איננו רוצים לגור בדירות סטנדרטיות, אנחנו רוצים לבנות את השכונה בעצמנו, איננו רוצים את העזרה של משרד השיכון - חרי אין לדבר סוף וצריך לקחת מישחו שיפקח, איזה שהוא משרד כללי כיצוד, כי אין שום דרך אחרת לבצע תכנית של 1000 יחידות דיוור בלי סיוע של איזה שהוא משרד.

עכשיו אני רוצה לגלות לכם שחוצאות הארגוניות עצמן הם גם כן מגיעות ל-5,6% מעלות הפרוייקט, עכשו עשו חשבון מהו הסכום לגבי 1000 יחידות דיוור. בישיבה שהיתה לנו עם ספיר כתבו נציגי "ישראל הצעיר" בסעיף 5 שיש לצמצם את הוצאות הניהול לצורך הורדת המחירים וכן לגבי הוצאות אחרות בתחשיב. כאן רציתי להעיר עוד הערה שנוגעת לחלק של הסטנוגרמה של הדיון שהתקיים בכנסת בדצמבר 1974 על-ידי חבר-הכנסת בן-מאיר שאמר שאם היו באות 1000 משפחות לבית-שמש היא היתה הופכת מעיר עלובה לעיר ואם בישראל.

י. בן-מאיר: החיקון נעשה בטטנוגרמה. אינני

רוצה להכנס לוויכוח ארוך, כי חרי כולם רוצים בטובת העניין, בזאת אני בטוח. לכן, אין טעם שנבוא ונאמר כאן שזה צודק והאחר צודק, וחרי לכל תבעיות אפשר למצוא תירוץ ותשובה. אבל כל זה איננו עונה על הבעיה. אני רוצה שתבינו, חברי-הכנסת, שאין כאן כוונה לומר שמישהו פשע, או עשה משהו בכוונה. אבל אם כל אחד היה הולך בדרך הפשוטה כמות שהיא לא היה קטן דבר במדינה. אם ישנה איזה שהיא בעיה צריכים להעריך אותה אחרת ולא בדיוק לפי התקשיר, כי לפי התקשיר הכל בסדר. לא אמרתי שמישהו עבר על החוק.

אבל פה ישנה תופעה שהיא מאד מעניינת, לדעתי, ואפשר ללמוד ממנה על כל הבעיה של עלייה מארצות המערב. הכל דיברו, מכל המפלגות, כמה חשוב שנעשה עליה, וטוב שהועדה עוסקת בכך. אבל מעבר לכל הבעיה יש לראות את טולם העדיפויות הלאומי של מדינת ישראל, ולתת לנושא זה עדיפות מיוחדת, כפי שעושים זאת לגבי נושאים אחרים.

עלינו לראות מאיפה יכולה לבוא העלייה? היא יכולה לבוא רק מארצות המזוקק, ואנחנו עדיין מקווים שיוכלו לצאת מרוסיה ופטוריה ועיראק. אבל אלה אינם גופים גדולים. אנחנו יודעים שהעלייה מברית המועצות כבר חוקטנה. מארצות המערב אין הגבלה. לכן מדינת ישראל והסוכנות היהודית צריכים לראות את העלייה מארצות המערב כמטרה לאומית ממדרגה ראשונה. אזי, כל מה שאמרנו זה צודק ויציב ונכון לגבי המסגרות הקיימות. אבל מה עושים כדי לקדם את הנושא הזה, כי בנפשנו הדבר מפני שמברית המועצות אין נותנים ליחודים לצאת והעלייה מארה"ב נתקלת בסחבת; ואם לא נתקן את הדברים בשנת 1974 ואם לא נביא להגירה עממית יותר, חרי ירדו יותר יחודים מהארץ מאשר יבואו אליה. יש עדיין פוטנציאל גדול של יחודים הבאים מארה"ב ונתקלים כאן בקשיים נוספים.

בכנסת היו כמה מהברי הוועדה שעמדו על כך שיש לתת לעולים יותר זכויות, ואני חייתי זה שדיברתי נגד, כי אני לא בעד לתת להם יותר זכויות. הזכויות אינן חשובות, אלא הטיפול בדברים הוא החשוב. כאן ישנה חזמנות פז, כי זה ארגון מהגדולים בארה"ב ומאתומסים שבחם. יש להן כ-100 בתי-כנסת והם הגיעו ל-1000 משפחות הרוצות לעלות, וגם אנשי המשרד נוכחו בכך. אזי, מאחר וזהו דבר רציני, גם הפעולה צריכה להיות רצינית וזהו אחד הסיכויים הטובים להביא לכאן יחודים, וגם שר הקליטה עמד על כך והיה צריך להשקיע בנושא זה הרבה, כי ארה"ב זהו אחד המאגרים הגדולים שיש לנו. לו הממשלה היתה צריכה להשקיע בענין זה היה עולה לנו מיליארדים. אזי, אם פה ישנן 1000 משפחות המוכנות אף הן להשקיע משחו יש לראות שההוצאות תרדנה ומחירי הקרקע ירדו, כי הבעיה העיקרית של היחודים בארה"ב היא מחירי הדיוור בארץ.

י. בן-מאיר:

נוסף לכך, אם היחודים האלה רצו לגור בחל-אביב, או בירושלים - זהו ענין אחר. אבל כאן ישנה קבוצה שאכן המדינה צריכה להשקיע בה. אבל המדובר הוא בעירת פיתוח בית-שמש ולא שהיו עולים שנתנו להם בחצי חינם דירות ברמת אשכול בירושלים. אנחנו משקיעים מיליארדים בכל מיני דברים ופח אדם מארז"ב אינו יכול לעמוד בסכומים אלה כמו: 153.000 ו-284.000 ל"י ל-90 מ"ר, והקרקע והפיתוח של יחידת דיור עולה 40.000 ל"י. אזי, מגיעים לסכומים של 270.000 לירות שהן 40.000-50.000 דולר מזה האיש עצמו צריך לשים 17.000 דולר - לא כל משפחה יכולה להוציא סכום כזה. לכן, אני אומר שאנחנו צריכים ללכת לקראתם ולהוריד את מחיר הקרקע שמינהל מקרקעי ישראל דורש, כאשר הוא אומר שהם נותנים עכשיו קרקע ל-300 יחידות דיור במחיר אחד ול-300 יחידות אחרות - מחיר אחד. האם זאת איננה ספקולציה. כמה צריך כבר לעלות הדבר, ואפשר גם להעמיד תנאי שאם תוך 10 שנים, הם לא יבנו אזי בשביל ה-300 האחרות יבקשו פי שתיים.

אני מברך על כך שהענין מתקדם. אבל בנושא העלייה עלינו לצאת מהשגרה, ובעיקר, אם אנחנו רואים את הענין כמשומן לאומית ממדרגה ראשונה, חרי הוועדה הבינמשרדית צריכה לראות שיפחיתו את המחיר וההוצאות בכל דרך שהיא כדי שהמשפחות יוכלו לעמוד בענין זה, ובעיקר, כאשר המדובר בעירת פיתוח, כי אחרת כל הענין מתפורר. אני מבין שקרקע במרכז הארץ שווה יותר. אבל כאן המדובר בעירת פיתוח ואם אפשר היה לחסוך 7000 דולר, כדי שהם יצטרכו לתת רק 10.000 דולר ועליהם יהיה להשאר במקום 5 שנים, נניח, ואם הם לא ישלמו, אל תתנו להם לצאת מהארץ. מכל מקום, אני חושש שבגלל המחיר הענין לא ילך, ואני מציע למצוא כל דרך כדי שהענין ילך, כי אחרת זה תהיה מכה נוראה.

י. ארידור:

יש לי רושם שיש כאן אי-הבנה לגבי הטיפול של המשרדים השונים בעוטקים בקליטת עלייה. אכן, אי-אפשר למצוא שום פגם בנוהלים ובתכנונים של המשרדים השונים. הכל פועלים בחתום לתקנות. אבל המשרדים לא היו ערוכים לפעולה החורגת מהשגרה. הם שיפלו בצורה שגרתית בבעיה שאיננה שגרתית. לא יכולה להיות שום הצדקה כאשר 1000 משפחות רוצות לעלות ולא נמצא הפתרון המתאים. אני אינני רואה שהענין איכפת למישהו: שר השיכון היה מלכתחילה צריך לעבוד עם מתכנן ולבוא ולהגיד שאחרת הענין מתעכב; אני שותף לכל הביקורת שנאמרה על-שר הקליטה, כי הוא היה צריך להאזין נוסא זה כעיסוקו האישי ולא להטיל את הטיפול בכך על דרגים נמוכים יותר. אינני יכול לחבין כיצד קורה שדבר כזה איננו מתבצע.

ברור לי שישנם חששות מסויימים

מצד הקבוצה לגבי העלאת המהירות. אינני מבין את העמדה של המשרדים הממשלתיים בצריכים להתאחד ולראות את המתירים כפי שהם עומדים היום, עם הגבלה למניעת ספקולציות כמו: לא להרשות למכור את הנכס מבלוי להחזיר את הסכומים הדרושים. אבל ברגע שאנחנו מדברים על עירת פיתוח צריך לחרוג מהסטרטגיה הרגילה. אינני רואה מחסור בשטח בסביבות בית-שמש, גם אם זה יעלה קצת יותר, ובעיקר, כאשר האנשים רוצים להשקיע 50% מההוצאה. אזי, הערך של עליית 5000 איש מארז"ב הוא ערך כל-כך גדול שאפשר לראות בזה השקעת השתיה לגבי העלייה; והצדמנות פז כזו חולכת ונשכחת.

אינני מחפש פגם בזריזות. אבל

למען האמת תוך תקופה של שנתיים לא נעשה דבר. לכן, מה שאני מבקש ממנהלי המשרדים הממשלתיים שישימו את לבם לענין. אנחנו גם איננו יכולים להיות בטוחים כאשר חסך מושקע והדירות מתבות והן תעמודנה ריקות. אבל כאן יש ועד, והאנשים שילמו מקדמות של 1000 דולר דמי-הרשמה כדי שאפשר יהיה להכנס לביצוע יותר רציני, חרי כל מה שצריך לעשות הוא לשחרר אותם מכל דאגה ולבטוח לבוא ולומר להם לקחת את החפצים ולעלות לארץ. יכול להיות שזה היה מחייב מקדמה נוספת, ויכול להיות שאפשר היה לקבל איזה שהוא

י. ארידור:
סידור שיערוך לחשקעה - אני מניח שזה היה מקל. אני מניח
שלו היו לוקחים בחילה המשקיעים חברת תכנון הדברים לא היו
מתעכבים. אבל צריך לעזור לחם.

א. מריאל:

חנושא שהעלה חבר-הכנסת בן-
מאיר בפנינו ובפני הכנסת
שאנחנו ניתן עצות למשרדים השונים - הרי עלי לציין שזהו ענין
של מדיניות, ואני כמובן אתמוך בכמה דברים. אולם, מה המטרה
של שיחה זו? המדיניות אכן נקבעת וחדברים מוגשים ומנדסחים
כחמצות וספק אם הן מגיעות לידיעת השר. אני הושב שזהו
הבעיה העיקרית והחשובה ממדרגה ראשונה, כי אנחנו התחלנו בעליה
סטנדרטית ועתה צריך לשנות דברים ולחתאיים - נושא זה צריך
להשמע באוזני שד הקליטה ושר השיכון. מה הסעם לכל הציון הזה
ולכל הרעיונות שהעלינו? בעיני זהו ענין של מדיניות של קליטה
עליה. כאן יש גם אלמנט נוסף והוא - מקרעי ישראל שהכלל
הזה אוטומטית חל גם עליו. הבעיה היא איך להביא את חלקים
שהפקנו לידיעת קובעי המדיניות. כיצד רואה היושבת-ראש שהדברים
יובאו לידיעת עושי המדיניות ורק אחר-כך אביע את דעתי.

הי"ד - ש. ארבל-אלמוזלינו:

נקודה זו נוגעת לא רק לנושא
הזה והענין נוגע לכל ועדות
הכנסת: מה גורלן של מסקנות שמניחים על שולחן הכנסת. נושא
זה עומד על סדר-היום בוועדת הכנסת. הדבר תלוי גם בכל ועדה
וועדה, כי יש ועדות אשר תוך כדי דיון משפיעות גם על המדיניות
ועל שינויים מסויימים. נוסף לכך, אנחנו עוקבים אחר ביצוע
המסקנות. הדבר נוגע לכל נושא ונושא.

אשר למדיניות קליטה העליה -
פעם בשבוע, או פעם בשבועיים יושבת הוועדה הזו כועדת לקליטה
עליה חזנה בנושאים אלה. עכשיו אנחנו דנים על פרויקט מסויים
זה. האנשים המייצגים כאן את השרים מדווחים לחם, כי השר
איננו פועל בחלל ריק והוא ניזון מכל אותם החוקים שאנחנו
מחוקקים. בשבילי אין זה משנה אם השר יושב כאן אתנו, או
הנציגים שלו המבצעים את ההוראות המכוונות אליהם, כדי שהם
ידעו איך הדברים נעשים.

מ. גד:

אינני באה להאשים או להגן על
מישהו. אני רק רואה את עצמנו
כמדינה שאינה יכולה להרשות לעצמה להיות "לארז" לגבי כל יחוד
שעולה לארץ. אולם יש לשקול, כי אותן 1000 משפחות תבדורנה
אחריהן עוד משפחות. נוסף לכך, אני מבינה שמשדר השיכון
עובד בצורה מחועשת וחדלת, נניח, אינה יכולה להיות יותר
גדולה; והקרקע - אי-אפשר לצאת ממנה. אבל אנחנו מוצאים אז
תנאים אחרים ואנחנו צריכים לתכנן את עצמנו למצבים אחרים.
בוודאי ראינו בטלוויזיה אותה קבוצה שבאה מכרזיל שהם כולם
דוברי עברית. אזי, כל עוד המצב היה שקט בארצם - הם לא
חשבו על עליה לישראל, למרות שבכל לבס הם אתנו. אולם, עתה
עומד המשטר להתחלף והם מפחדים שיחיה להם רעיון באו לבדוק
את האפשרויות בארץ. הם עשירים מאד ולא ירצו לדריד את רמת
חייחם ובוודאי שלא את רמת חדיור, כאשר לכל אחד מהם יש סלון
וחדר לכל ילד. הם באים עם כסף ואנחנו צריכים ללכת לקראתם;
לשנות מהשגרה על-מנת שנוכל לבוא לקראתם.

אני חושבת שמשדר השיכון צריך
לחיות מוכן לקבל קבוצות כאלה ולתת להם אפשרות בחירה ולא שהם
יסתגלו לסגנון שלנו. עה חיום אינני יכולה להתרגל לפרודור הצר
שבבית ברוחב של 80 ס"מ בשעה שבהו"ל היתה לי וילה של 14 חדרים.
אבל מתוך אהבה לישראל אני כאן; או למשל: נמצאת אתנו יחדות
גרזיה והם סובלים, כי הם אינם רגילים לגור בבתיים גבוהים
עם מעליות, אלא בבתיים נמוכים הבנויים לרוחב. אבל מאחר ואין
להם ברירה ואין להם כסף - הם נמצאים כאן. אבל אלה שבאים עם
כספם היכולים להקים תעשיה ועיר על רגליה - מאן עלינו לשבוח
את השגרה וללכת לקראתם, כי אחרת הם לא יבואו לכאן.

ה. זיידל:

אני שמח שהעניין היה בכנסת
ואני שמח שהדיון נמצא בוועדה,
גם לגבי ההשלכות לעתיד. רציתי שמשרד השיכון ומשרד הקליטה
ילמדו מהמקרה הזה שיעזרו להם בעתיד. כאשר אנחנו נסכם את הדיון
אני אציע לבוא למשרד הקליטה, ובעיקר, למשרד השיכון שיעשו גם את
התכנון לגבי אלה הבאים מארצות המערב.

ש. כהן:

אני רוצה לפתוח את דברי בהערה,
ובעיקר, עמד על כך חבר-הכנסת
מויאל שכאילו הדברים הנשמעים כאן אינם מגיעים לאוזניים השונות.
אני יכול להגיד לגבי עצמי שבחלל ישנה חשיבות לפגישת כזו,
ובעיקר, כאשר אנחנו הולכים ליצור שיפול בלתי שגרתית. אבל יש
לראות באיזה בעיות אתה נתקל. זאת אומרת, לא לתת לאלה תנאים
שונים ולהשתדל להתעלם מקריטריונים. כאשר פעלנו כבר עשינו הבחנה
בין זוגות צעירים ועולים ועכשיו ניצור הבחנה בין קבוצת עולים
לקבוצת עולים. יחד עם זאת צריך ללכת בדרך זו, כי הטיפול
בקבוצה כזו הוא בלתי שגרתית, כי אילו היה שגרתית גורלך היה כמו
14 קבוצות אחרות בירושלים שפנו לוועדת קירשבלום: שם הם קיבלו
אישור, העבירו רשימת מועמדים, אנחנו העצינו להם את השטח,
אנחנו בנינו את הבתים ומסרנו אותם, בעצם עדיין לא מסרנו להם.

פה ישנה קבוצה שרוצה לבנות
את הבתים שלא כמו בישראל, אינה מעונינת בשום התערבות, היא
רוצה את השטח ורוצה לתכנן בעצמה - כאן היה שיפול בלתי שגרתית,
ואנחנו הסכמנו. היה מאבק בין מינהל מקרקעי ישראל ומשרד השיכון
מי יתכנן את השטח. אנחנו היינו מוכנים בעצמנו לתכנן את השכונה
וזו ואנשי הקבוצה סרבו לקבל את הסיוע שלנו. כאן אתם צריכים
להכיר את העמדה של יהודי שבא מארה"ב והוא רואה בזה פגיעה ביכולת
התעשייתית שלו לתכנן ולבנות את ביתו. לכן, הם דחו את הסיוע
שלנו. יכול להיות שהיה צריך לתת להם להסתדר לבד - אז היו
באים אלינו.

דובר כאן על המחיר - הצמיפות
קובעת את המחיר. אין כאן מקום לפירוט. אבל אם רוצים לבנות
וילות של 100 מ"ר תהיינה פחות דירות. פה הם רצו לבנות מעל
לסטנדרד וזה עולה בכסף. אזי, ל-2,5 יחידות לדונם יש מחיר.
ברור שיחידות צפופות יותר הן גם פחות יפות. אבל כל זה מדובר
אם רוצים לשנות את הצמיפות ולהוריד את הוצאות הניהול של החברה
העצמאית. כבר היו לנו אמצעות מסיפול בלתי שגרתית בקבוצות שונות.
כמה הלכנו שולל! (א. סיון: מדוע שלא תכינו דירות כאלה
בשכירות?) (א. סיון: פה ישנן 8 סוגי דירות) (ש. כהן: זה
רק בעיה של תקן).

א. סיון:

הבעיה של הקבוצה הזו שחבר-
הכנסת בן-מאיר דיבר עליה היא
שהם רצו לתכנן את הבתים כמו שהם רגילים ואם מישהו עושה להם
את זה - זה לא טוב. יתרה מזו, מההתחלה הם רצו שמינהל מקרקעי
ישראל יתנו להם על השכונם את הקרקע ומשרד השיכון יגיד להם:
קחו ומשרד אחר יתחיל לתכנן להם; הם כלל לא התייחסו לדברים.
הם לא קיבלו את ההצעה שלנו. אמרנו להם שיעמדו בקשר עם כלי
סכני. על כך הם השיבו שאין להם כסף וכלי תקציב הם לא יכולים
לעשות זאת. אמרנו להם: אנחנו ניתן לכם - הם לא קיבלו את
ההצעה שלנו ולא תכננו. אזי, אתה יכול לחביא את השוהר לאבוט,
אבל לא להאכיל אותו.

אשר למחירים - אנחנו הבטחנו
דבר גדול וחוא: מחירים קבועים על-ידי-כך שהגדלנו את החלואות
בצורה כזו שהיהודי ישקיע פחות משלנו. אם אדם בונה-הבנה גדולה
של 120 מ"ר, עם מגרש "ביטבול" הוא ישלם 40,000 דולר. אזי,
אנחנו אומרים שאם הוא צריך להשקיע משלו רק 20,000 דולר - זה
לא נורא.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:
אני רוצה להציע הצעה לסיכום
הדיון. עשיתי זאת בשיחוף עם

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:
חבר-הכנסת בן-מאיר: (1) הוועדה רשמה לפנייה חודעות נציגי
משרד הקליטה, משרד השיכון והסוכנות היהודית, כי כל
זרועות הממשלה והממשלה נתנו ונותנות את כל העזרה הדרושה לקידום
הפרוייקט של "ישראל הצעיר";

(2) יחד עם זאת, הוועדה
מביעה את צערה על כך שהפרוייקט החשוב הזה שיכול היה להיות
ראשית מפנה בנושא העליה ולא קודם ביתר החלטיות והתמדה,
ותובעת מהממשלה לנקוט בכל הצעדים הדרושים כדי להחיש את הביצוע
ולחביא את השלב הראשון של הקמת הדירות לסיום מהיר;

(3) הוועדה בדעה שיש למצוא דרכים
להזיל את המחיר של הדירות, או להקטין את המימון העצמי של
עולים ולהבטיח מחיר קבוע שהמספרות מארה"ב יוכלו לעמוד בו;

(4) הוועדה מביעה את דעתה, כי
בהחשב עם אופיה המיוחד של העליה מארצות המערב, ושל קבוצה
זו במיוחד, הובח על הגורמים הנוגעים בדבר להצורך בצורה לא
שגרתית לטיפול בקליטה של עליה זו, תוך המנעות מהצמדות
למסגרות וכללים נוקשים, ותוך חיפוש אחר דרכים חדשות ומתאימות
יותר.

י. ארדור:
אני מציע להוסיף סעיף ולומר
שהוועדה תחזור ותדון בנושא זה
ותשמע דו"ח תוך חודשיים או 3 חודשים.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:
נוסיף סעיף (5) על המשרדים
הנוגעים בדבר לדווח לוועדה
על מהלך הביצוע תוך 3 חודשים.

א ח ל ט ח ז

לקבל את הצעת היושבת-ראש לסיכום הדיון.

(2) חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) תשכ"ח-1968.
תקנות בדם מתן הענקות מטעמי צדק

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:
לפני שבועיים התחלנו לדון בתקנות
מתן הענקות מטעמי צדק. ביקשנו
שיביאו לנו נוסח חדש לאור ההערות שהושמעו כאן.

מ. לרין:
כפי שהנכם רואים ניסינו לחביא
בפניכם נוסח חדש והשתדלנו לפשט
את הדברים. היו כמה וכמה הערות והשגות של חברי הוועדה, אשר
בחלקן כבר מצאו את ביטויין בנוסח המוגש בפניכם כמו: מענק
לידה ודמי לידה וייחדנו את הדבר רק "לצרכי רכישת" וצינינו
שהדברים נועדו לנוולד. בן כבר נאמר שאם האשה היא עקרת בית
היא תקבל את מלוא הסכום.

נקודה קונטרבסאלית נוספת היא
לגבי ההגדרה בסעיף 1 "בן הזוג".

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:
הוועדה כולה חיתה בדעה אחת
והצעה חיתה שיש למחוק את המלים
"בן הזוג".

מ. לוינ:

אנחנו הגענו לידי מסקנה שאם אנחנו מוציאים את המלים: "הכנסת בן-חזוג" אנחנו מרוקנים את החוכן של %מסעמי נזקקות" על בסיס של צדק, כי פה נבחן המוסד. אנחנו שקלנו את הדברינו, כי פה מדובר אם ישנה הצדקה לתת לאדם שלא מילא את החובה כלפי המוסד במסגרת החוק לביטוח לאומי, או אי-תשלום דמי הביטוח, או כל מיני פעולות אחרות. אנחנו אמרנו שיש מקרה מסויים שאין הצדקה אובייקטיבית שאנחנו נעזר לבקשה מסעמי צדק, כי אם המצב הסוציאלי במשפחה הוא כה דחוק ויש הצדקה לתת, היא תקבל על-פי סטנדרד מינימאלי ויש המעוררים על כך מסעמי נזקקות. אנחנו מסתכלים על אותה יחידה אוטרקית ששם קיימת הכנסה משותפת, ודי ראינו אבסורד בזה שאנחנו מנתקים את האשה מהבעל ויווצרו מצבים ללא נשוא.

נניח, שדגלו של אדם תהיה בגבס 8 חודשים. אזי, כל מקרה של עובד שנעדר מעבודתו גבוה אלינו, גם אם הוא עצמאי ולא שילם מעורו דמי ביטוח יבוא ויגיד שהוא היה שנה, או שלושת רבעי שנה בגבס. האם תגידו שזה מסעמי של נזקקות? אבל אנחנו נוכל להכיר במקרה כזה אם המצב המשפחתי, אם תקציב המשפחה הוא כה נמוך שהמשפחה אינה יכולה להתמודד עם כל הבעיות של המציאות וקשה להם להתקיים קיום אלמנטרי. אבל בו ברגע שלוקחים רק את הבעל, הרי באופן אוטומטי תווצר שכבה די גדולה של זכאים שאמנם תהיה להם נכות, או הוא שכב במהלח. אבל המשפחה יכולה להיות ברמה די גבוהה. אזי, לבוא ולהגיד שאדם כזה שהיה חולה מעבר ל-90 יום יבוא ויאמר שהוא מקרה סוציאלי. איננו רואים את המקרה הזה שונה מאחרים.

לעומת זאת, הצנקה מסעמי צדק היא זו שנתקיימו בה אותן הסיבות כפי שצינתי פה. איננו עושים פה שום הבחנה בשם המוסד. אני עוד פעם אומר לכם, כי אין פה שום ניגוד אינטרסים, האינטרס הוא משותף. אבל אנחנו, על-ידי-התשלום הזה מנתקים את המקרה מכל הכנסות המשפחה.

א. דותן:

אני עצמי במצב הקשה ביותר שאליו נקלעתי, כי זה 10 שנים שהשתדלתי לקבל את אישור הוועדה לתקנות האלה וכאן אני צריך להיות חגורם שלא יוכל לקבל אותן, למרות הכוונות הטובות של הברי הוועדה. עם כל הכוונות הטובות אתם אינכם יכולים להצדיק אותי בהרגשה שאנחנו נותנים רק על שמך גישה מסויימת, ולתת לאלה הנאים יותר טובים מאשר אנחנו נותנים לכל החיובים בביטוח מפני שבדרך זו שאהם מציעים אנחנו מביאים את כל הביטוח לאבסורד, כי יש לנו קיצבה מינימאלית סוציאלית שאנחנו נותנים כאשר היא מגיעה לצרכי קיום. קיצבה לצרכי קיום במונחים שלנו היא 37,5%, או בכסף זה מתבטא ב-542 לירות, למשפחה כזו שלא שילמה את דמי הביטוח יש משחן למחיה, יש לה 542 לירות. אם אנחנו ניתן מעל ל-542 לירות, ואז זה יכול להיות כפול מהסכום הזה, כי יש לו כבר סכום מסויים מהביטוח הלאומי, ואנחנו כאן נוסיף וניתן תהיה משפחה שללא כל הצדקה תקבל מעל ומעבר למחש שאחרים מקבלים רק לפי החוק. אני חושב שאנחנו גורמים כאן לדמוראליזציה ולא צריך להכניס דבר כזה, כי ציבור המבוטחים לא יקבל זאת. נוסף לכך עלי לצייין שזוג מקבל 812 לירות ולא 542 לירות, כלומר, כל זמן שאין הכנסה אחרת. אבל אנחנו צריכים להסתכל במשפחה ולראות אם יש מבוטח אחד במשפחה, אז הוא לא יקבל יותר.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:

העניין הוא עקרוני: איננו רוצים בקביעת הזכאות לקחת גם את החלק השני של המשפחה. אם אשתו עובדת אהה לארנוצח לתת לו יותר, למח להוציא למבוטח?

א. דותן:

אתם הושבים שאני בא להדע, להיפך. פה רוצים לתת מח שהיה צריך לקבל אילו מילא את התנאים האלה ואין לתת לו יותר. אזי, אם ישנה משפחה מבוטח המקבלת את כל הקיצבה מהביטוח הלאומי זה 37,5% שחם 812 לירות. אם היושבת-ראש שואלת בקשר למבוטח, הרי אני אומר שאני נותן רק כגלל הנזקקות, וכאן אין נזקקות.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: אנחנו נלך לפי חמושגים של הביטוח הלאומי - כמה מגיע לזוג מן הסעד? למה להפוך אותם לאוכלוסייה של לשכת הסעד. מכל מקום, הוועדה אינה מוכנה לחמשיך ולתת יד לענין הזה.

ה ה ל ט ה:

למחוק את המלים: "בן-הזוג".

מ. לוי: אנחנו נביא את הענין לשר. אני חושב שזה יהיה לגיטימי אם חושבים פעם נוספת, כי מה הפגם בכל הענין? יש חוק ואנחנו פועלים במסגרת החוק, רפה מדובר באוכלוסייה שלא מילאה שום דבר מחובותיה, עם נימוקים מדוע לא מילאה, וישנן כל מיני סיבות לכך - היא, תקבל את הכל, אחר-כך בא המקרה של נזקקות ולזה אין שום נימוק. אזי, אם היום אני מצלם את המצב ובודק את מצב הנזקקות, וברור שזה אלמנט של צדק חברתי; או נניח, ניקח את הדוגמה של אדם שנפגע בתאונה והוא במצב של קליינט של הביטוח הלאומי, מצב משפחתי גרוע - הוא יקבל אבל יכול להיות מצב של אינסטלור, נניח, שנפגע בתאונה והאשה עובדת ומצב המשפחה יחסית טוב - אין קושי לתת לאדם כזה. אבל אין הצדקה אובייקטיבית. אולי כדאי יהיה דיון נוסף.

א. מריאל: כשהייתי בהסתדרות היו לנו קרנות ביטוח שפעלו בצורה מאד קפדנית על בסיס עקרונות הפנסיה, למרות שהיה בהן אלמנט של עזרה חדרית. אזי, אדם שנפגע בתאונה ויש לו 40% נכות - קיים המוסד לביטוח לאומי. אבל כספי קרנות הביטוח אינם כספים ממשלתיים. אלה קופות חצי ציבוריות של גוף וולנטארי ואינן רוצות להעדיף מישהו על חשבון השני. אבל פה מדובר בקופה לאומית ואם אנחנו אומרים שאדם כזה מבוטח בקופה ממשלתית, אני נותן לו מכספי הקופה הממשלתית ויש דברים בגוף, כי אם אדם מבוטח 40 שנה ופורש לפנסיה הוא יקבל כמו זה שבא אחמול ושלשום, אלא הוא יקבל זאת באמצעות המדינה.

קו המחשבה שלך הוא כמו שלי אילו המדובר היה בביטוח "פרופד", כאשר יהיה גוף שדרכו עושים זאת וחכל תורמים לכך.

מ. לוי: המדובר הוא אם החכנסה היא נמוכה. אבל לגבי מקרים כאשר החכנסות הן גבוהות. אני מדבר על אותם המקרים שאני רוצה למנוע מהם הליכה למשרד הסעד, והדבר בא לידי ביטוי גם אצלנו, כי המדובר הוא כשישנה חכנסה שהיא מעבר לקיצבה, כאשר השכר הוא יחסית נמוך והאשה בעלת אמצעים ויש לה חכנסה גדולה - אינני רוצה לצלם את המשפחה הזו כמשפחה נזקקת, וחרי נאמר כבר: לא חשים מכשול בפני עיוור... (היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: אחת יודע שאם אחד מבני הזוג איננו עובד 8 חודשים ואפילו שנה, אז החיה חכנסתו כפי שתהיה). אבל את היית אחת מאלה שרצית לתת זכויות... (א. אבטביג: אבל הסעיף הזה כבר נידון)... (היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: אבל אינני מקבלת את יתר הנימוקים).

אני עובר לתקנה מס' 3 שבה דובר על חנסיבות למתן העניקה ונאמר שנוסף לפירוט הקיים לחוסיף בדרך אלומינציה גם "מסיבות שאין שליטה עליהן". אנחנו הגענו למסקנה שאין לשנות את הכתוב ואם תתעוררנה סוגיות נוספות - אנחנו נפרט את הוונח, כי איננו יכולים לכתוב: "דברים שאין לנו שליטה עליהם, או כל דבר אחר". זה עלול להיות נסול כל משמעות, או שזה יהיה פתוח לרווחה לכל אחד. אבל הדבר מובטח בתקנות שאם תתעוררנה בעיות - יש לחוסיף עוד קטיגוריות וכל

מ. לוינ:

זה ביוזמת הביטוח הלאומי, כלומר, אנחנו, מתוך הכרתנו, נבוא אליכם. אנחנו כאן צריכים להתמודד עם בעיות במובן זה שלא נוכל לחכנים גורם בלתי רציונאלי של שיקול דעת. אנחנו מבקשים לחשאיך פתוח ולא לסגור, כדי שאם תתעוררנה עוץ סוגיות שלא נתנו דעתנו עליהן, והדבר יתברר מתוך נסיון החיים, ללא ספק נבוא אליכם.

הנקודה השנייה היא זו שחבר-

הכנסת שמעוני דיבר עליה בקשר ל"בורות" של האוכלוסייה. אזי, אם הוא לא ידע את החוק - גם מקרים כאלה ייכללו באותן נסיבות שהמוסד מעניק להם הענקה. כאן אני חוזר על מה שאמרתי בפעם הקודמת: מחשבה זו מבחינה אתית ומבחינה מוסרית - היא יפה. אבל כנורמה וכשיטה - בשום פנים לא נוכל לעגן אותה במסגרת החוק לגבי מה שקוראים "בורות". ישנם חלקים של האוכלוסייה שהם בבחינת אי-ידיעת החוק. אבל זה לא פותר את הבעיה.

ח. שמעוני:

מה דעתך שיהיה כתוב: "מסיבות מיוחדות, כגון: בורות".

אז הם יופיעו בפני ועדה וזו תשתכנע שאין זה תנאי מלחמה, אלא זהו דבר או בייקטיבי. (מ. בוטון: אין ועדה). אני משוכנע שישנם רבים כאלה והם אומללים ביותר, ואם רוצים לעשות משהו מטעמי צדק, הרי יש לעשות זאת קודם כל פה.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני הייתי תומכת בהצעתו של חבר-הכנסת שמעוני וכותבת: "מסיבות אחרות: כגון בורות". (מ. לוינ: צריך להיות ברור שהמוסד שוכנע שזה מקנה להם זכות להענקה מטעמי צדק). אזי, מאחז שחבר הוזכר ונרשם בפרוטוקול הוא ברור.

מ. בוטון:

אני רוצה להזכיר לחברי הוועדה כאשר פנו אלינו בדבר הכנסת תיקונים לחקנות מטעמי צדק היינו כולנו באותה דעה שאין צורך להשאיר מקום לשיקול דעת לביטוח הלאומי ומחקנו את ענין שיקול הדעת. לכן, בכוונה פרטנו את כל הסיבות, כי אם זה יהיה לפני שיקול דעת המוסד לביטוח לאומי אפשר שלא להביא את המסיבות המיוחדות, כי מה יכולות להיות הסיבות המיוחדות, שאני לא התפנית לענין זה?

י. יודין:

אולי זה יכול להכנס בסעיף 3(2) "מסירת מידע לא נכון מצד עובד המוסד". כלומר, אם הוכח שאדם לא ידע את זכויותיו. אז פה יכול להיות גם מצב נפשי של בורות, כי פה פועלות כמה וכמה קטיגוריות: הוא לא ידע, פעל או לא פעל, הוטעה ולא יכול היה לו גיע לאינפורמציה נכונה בגלל מצבו הסובייקטיבי.

ח. שמעוני:

יכול גם להיות מקרה שאדם בשעת מעשה מסויים לא היה אחדאי למעשיו ולא ידע שיש לו זכויות; זה גם יכול להיות מקרה של "שאינו יודע לשאול".

מ. לוינ:

כאן יכולה להיות התמודדות בין המוסד לאזרה וחועדות השיפוטיות לא תוכלנה לעמוד בזה. היה טוב אילו יוכלנו לתת אינפורמציה יותר ספציפית. ברור שלאותה אוכלוסייה נזקקה עבענו את המבחן, ואין זה מבחן של נזקקות, אלא הוא מקל על חלקי אוכלוסייה שונים, אשר לאו דווקא שייכים לאוכלוסייה החלשה, אלא אם הם יוכיחו זאת; כי אחרת הפקיד צריך לפעול בצורה מכנית, ובעיקר, כאשר יבואו ויגידו: לא ידעתי, לא שמעתי - לא נוכל לעשות זאת, כי אנחנו מעמידים את הפקיד במצב נואשו והסר אונים. אילו אפשר היה להוסיף עוד סעיף ט' - היינו יכולים לעשות זאת. אבל כך איננו יכולים

מ. לוין:

לעשות. נדמה לי שכל השיטה הזו יכולה להיות הרסנית לגבי הביטוח הלאומי.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:

תנו לנו נוסח שיוכל לכסות גם את המקרה הזה, כלומר, אם הוכח שהמבקש לא מילא את חובתו מטעמים אחרים והמוסד שוכנע, כי הסעמדים, הוא צריך להוכיח ואתם צריכים להשתכנע כי אכן הם עמידים.

י. יודין:

אני משוכנע, כי לאחר שהכרתם בהצעה, הרי מח שנשאר לא מכוסה זהו אחוז נמוך ביותר של באים בחשבון. יוצא איפוא, שלא צריך להפוך את הבעיה שבה תלוי כל ענין הביטוח הלאומי. יש לראות את הדברים בפרופורציה נכונה. כאן אני יוצא מתוך הנחה שבישראל חיים אנשים כמו בכל חברה שגם לגבי דברים אלמנטריים אחרים אין אותה קומוניקציה לגבי מילוי זכויותיהם של האנשים, ואנשים אלה לא תמיד נמצאים בתחתית הסולם החברתי. אזי, אפשר למצוא הגדרה שתהיה הולמת גם קטיגוריה זו מבלי להמא נזק לכל מערכת הביטוח הלאומי, ובעיקר, אם אתם כבר מודעים לענין, לא תהיה קסטטרופה אם אנחנו פה נמצא איזו שהיא דרך לגבי אותה אוכלוסייה שיש בה אי-מודעות לענין זה. אני חושב שניתן למצוא את המונח המשפטי ולכתוב: "הוכיח האדם שכתוצאה מאי-מודעות לגבי מח שנעשה בסביבה. . . ואם הוא יפנה ויוכיח את הדבר בוודעה. . . תוכר הענקת מטעמי צדק". נראה לי שבדרך זו ניתן לפתור את הבעיה.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:

אולי נכתוב: "אם הוכח כי המבקש לא מילא את חובתו מטעמים שהמוסד שוכנע שנעשו בתום לב וחוסר ידיעת החוק" באופן כזה אנחנו משאירים למוסד את שיקול הדעת וגם חובת ההוכחה אם המוסד שוכנע שהיתה כאן חוסר ידיעת החוק.

מ. לוין:

אנחנו עוד נחשוב על איזו שהיא פורמולה כללית שתענה גם על הדרישות האלה וגם על חובת ההוכחה אם המוסד שוכנע.

אשר לסעיף 3(ב) - הגענו למסקנה שאין חובה רישום אלא 3 חודשים שקדמו לפגיעה בעבודה. נניח, אדם עצמאי נפגע בעבודה ואחרי 10 שנים שהיה עצמאי אנחנו נבוא וניתן לו? אנחנו אומרים ש-10 שנים כאשר היה עצמאי והיה מסוגל לעבוד - זה דבר אחר. אבל אנחנו מדברים על התקופה הקרובה לתאריך האירוע. בסיוסח הקודמת היו לנו 6 חודשים ו-10 חודשים, ועכשיו אנחנו מציעים רק 3 חודשים לפני שנתקיימו התנאים של מחלה, או תאונה. אז הוא ייכנס לקטיגוריה של מטעמי צדק. כאן הוסיפו את כל החלק האחרון של סעיף 3(ב), כי אמרנו שלפי הנוסח הקודם אדם היה צריך להיות חולה כל התקופה של 6 שנים, נניח, ואין זה טביח שנטייל נטל כזה על המוסד שלא יוכל לעמוד בו. אזי, הרישום צריך להיות צמוד למקרה וזה בא להקל.

ח. שמעוני:

נניח, שהאירוע קרה לפני 5 שנים - איך הוא יכול להוכיח המקרה קרה לפני 5 שנים, ולפני 3 חודשים קרחה תאונה בעבודה). (אם לא נרשם. . . (פ"ב בוטון: החוק דורש שיחיה רשום). הוא לא נרשם כלל, נניח, שהיה במאסר ונפגע 6 חודשים לאחר מכן - הוא לא יקבל? כלומר, אם הוא לא נרשם וחלף 6 חודשים לאחר מכן, הוא לא יחיה זכאי לחלוטין.

מ. בוטון:

לפני התיקון שתיקנו העילות
לאי-מילוי החובות היו צריכות
לחתקים כל הזמן. (היו"ר - ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני הייתי
רוצה להשאיר את הסעיף כמו שהיה). נניח, שאדם פתח עסק ו-10
שנים לא נרשם ואחרי 10 שנים קרתה לו תאונה, הרי לפי הניסוח
בלי התיקון שהוספנו כתוב היה אי-היכולת היא במשך כל התקופה
כדי שהוא יוכל לזכות בגימלה, כי במשך כל 10 השנים הוא לא
יכול היה להיות זכאי לגימלה.

ח. שמעוני:

נניח, אדם לא נרשם בזמן
מחלה לפי חסיבות האלה שישנו
פה, ולא היה רשום כאשר נפגע. לאחר מכן - נפגע. כעבור
שנתיים בא לבקש את תביעתו. (מ. בוטון: הוא לא יקבל). משום
שלא נרשם בזמן התאונה. אבל הוא היה יכול להיות רשום 10 שנים. . .
(היו"ר - ש. ארבלי-אלמוזלינו: פה איננו יכולים להפלות בין מבוטח
לבין מי שאיננו מבוטח). אם אנחנו מכירים בכל העילות ונתקיימו
בו התנאים, הרי זה מזכה אותו בקיצבה, כי נתקיימו בו אחת
מהסיבות האלה. הוא לא יהיה זכאי לקיצבת עבודה. אבל הוא
לא היה רשום בגלל אחת מהסיבות האלה שלא נתקיימו בו.

ש. פייטקובסקי:

הרישום דרוש, כי אחרת לא נדע
מתי ארעה המחלה, וזה לא
דווקא אם היה חולה לפני הפגיעה. אבל אפשר לבדוק אם המחלה
גרמה לאי-רישום. נניח, הוא נפגע היום ולא לפני 10 שנים,
אנחנו בודקים את התקופה האחרונה של שלושת החודשים האחרונים. . .
(ח. שמעוני: ואם הוא נפגע לפני שנתיים?) אנחנו נבדוק למח
לא נרשם, כי האי-רישום נמשך גם לפני הפגיעה וגם לאחר הפגיעה,
אם לא היתה מחלה שבגינה לא נרשם.

ח. שמעוני:

הוא לא נרשם בגלל מחלה,
אחר-כך נפגע בעבודה - הוא

יקבל קיצבה?

מ. לוין:

הוא יקבל קיצבה ברגע שיודיע.

היו"ר - ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אם אותו אדם שהיה 10 שנים
עצמאי ולא היה רשום ולא
שילם שום דבר. קרתה פגיעה בעבודה, וגם אז הוא לא הלך לביטוח
הלאומי, ואחרי שנתיים הוא הלך לביטוח הלאומי, כי שמע שאדם
שנפגע יכול לקבל. הוא נפגע לפני שנתיים, אז בודקים את התקופה
של 3 חודשים לפני השנתיים אם היה חולה, ואם נתמלאו התנאים
שבגללם לא נרשם. רק זאת תהיה העילה ולא מה היה לפני השנתיים. . .
(ח. שמעוני: אותו מקרה: בשעתו הוא לא נרשם כי היה חולה. הוא
נפגע אחרי שנתיים ופעם כבר דחו לו את הבקשה - מה דינו?) אותו
לא נפגע אלא עכשיו נפגע. הוא היה חולה ולאחר שהחלים, אחרי
שנתיים הוא נפגע. הוא לא עבד. אבל כאשר חזר לעבודה כעבור
שנתיים - נפגע והוא פונה לביטוח הלאומי. על כך הם משיבים לו
שיש לבדוק את שלושת החודשים האחרונים לפני קרות התאונה. זאת
אומרת, זה שהיה לפני שנתיים חולה וכתוצאה מכך לא נרשם - אם
את זה תבדוק, זה תופס לתקופה מסויימת ומוגבלת. לכן, הם לקחו
את התקופה של 3 חודשים אם היו עילות שבגינן לא יכול היה לחדש
ולא יכול היה למלא את חובתו. האם ב-3 חודשים אלה יש בהם כדי
להחמיר?

אדם

מ. לוין:

לחיפך, אנחנו ריככנו על-ידי
כך שאפרנו רק 3 חודשים, כי
את התקופה שקדמה לכך לא נבדוק, כלומר, מה היה לפני שנה, שנתיים,
או שלוש שנים. נוסף לכך, לגבי תאונה אין רישום בכלל, ואני
מבקש לקבל את הנוסח כפי שהוא.

חיו"ר - ש. ארבלי-אלמוזלינו:
מסכימים שתבדקו את התקופה
בכחוף לתאונה ולכתוב "מיד".

מ. לוין:
"מיד" מלקח את המחוקק, ואז
אנחנו נמחק בסעיף 4 את חקטע
שחיום קראנו וחוספנו וישולמו המענקים מחיום הראשון לפגיעה.

ה ח ל ט ח:

לקבל את הצעת מר לוין בסעיף 3(ב) ולמחוק את
המשפט המתחיל במלים: "אולם לגבי...".

מ. לוין:
בעקבות החצרות שלכם לסעיף 4
אנחנו פישטנו את הדברים. יש
לשים לב, כי פרק ב' מדבר בקיצבה זקנה.

סעיף 4(א)(2) - כאן היא

תקבל את מלוא המענק.

סעיף 4(3) מדבר על צדק אובייקטיבי.

סעיף 4(ב)(1) מדבר על נזקקות.
כאן הכנסנו את מספר התלויים, למרות שאיננו נוהנים דמי פגיעה
רגילים.

סעיף 4(ב)(2) - עשינו כפי
שנתבקשנו להבהיר מחדש את הדברים שהתשלום יתחיל מחיום הראשון
של הפגיעה. (חיו"ר - ש. ארבלי-אלמוזלינו: אנשי הביטוח
הלאומי, כלומר שיעורי הענקת צמודים אילו היה המבוטח זכאי)

קורא את סעיף 4(4)(א)(ב), סעיף
4(5)(6). כאן יש למחוק את

חמלים: "יולדת לפי החוק".

ה ח ל ט ח:

לקבל את סעיף 4(1)(2)(3)(4)(5)(6).

קורא את סעיף 4(7)(8).

מ. לוין:

ה ח ל ט ח:

לקבל את סעיף 4(7)(8).

מ. לוין:
קורא את סעיף 4(8)(ב).
המדובר כאן באדם שיכול לקבל
גימלה חלקית כתוצאה מפיגור כשלום דמי הביטוח. אנחנו באים
לחשלים את הגימלה עד למלוא ערכה. כלומר, לפי התקנות האלה
אנחנו משלמים רק את החפרש

ה ח ל ט ח:

לקבל את סעיף 4(8)(ב).

מ. לוין:
קורא את סעיף 4(8)(ג) וסעיף 5.

בסעיף 4(8)(ג) לא שינינו דבר.
סעיף 6 נתבקשנו לשנותה וכך עשינו. (קורא את סעיף 7 ו-8)

ח ח ל ט ח :

לקבל את סעיף 4(8)(ג), סעיף 5, סעיף 6 וסעיף 7.

מ. לוינ:
בסעיף 8 אנחנו מצלמים את המצב הקיים, כי אם הוא מקבל לפי סעיף ב' גימלח, חרי אין טעם שאנחנו נשלם מסעמי צדק. חכורנה כאן היא לתמיכה חודשית אחרת.

חיו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:
אני מתכוונת לדעתך, כי גם אם הוא היה עובד ומקבל הענקה, חרי אני מציעה שזה לא יהיה בגין אותה עילה, אלא רק כחשלמה. נניח, אם הוא הולך למשרד אחר בשביל לקבל תמיכה, נותנים לו חשלמה.

ח. שמעוני:
החשלמה היא בשביל אותה עילה. נניח, שהוא נכה והוא זכאי לביטוח נכות.

א. דותן:
בסעיף אין עילה - במשך כל השנים חיינו צריכים לדחות עשרות מקרים של אלמנות שלא שילמו דמי ביטוח. אמרתי: אנחנו מעבירים אליכם והאלמנות מקבלות שום. אני משלם דיטרואקטיבית בעד הסעד שהיא לא קיבלה בעד אלמנות. במקרה כזה הם מפטיקים ואני מתחיל. אבל האם אני אשלם עוד פעם דיטרואקטיבית בעד זה שהסעד שילם? כלומר, חשלמה - כן, תמיכה - לא!

מ. לוינ:
לא חשוב ממי מקבלים, אלא העקרון הוא אם זוהי תמיכה חודשית אחרת. אם משרד הסעד משלם למשפחה בשביל 4 ילדים ופה מגיעה לאיש תמיכה זיקנה, חרי לפי חוראה זו אני מקזז באופן פנימי.

י. יודין:
זהו תשלום שכר.

מ. לוינ:
אנחנו נבדוק עוד פעם את סעיף 8.

ח ח ל ט ח :

לקבל את הצעה מר לוינ בסעיף 8.

מ. לוינ:
(קורא את סעיף 9). לא שונה.
(סעיף 10(1)(2)).

ח. שמעוני:
נניח שהוא היה נזקק ולא נרשם ועכשיו הוא מקבל ביטוח זיקנה. לאחר מכן זכה במפעל הפיס - האם הפסיקו לו את החענקה? . . .
(מ. לוינ: כן) מדוע? הוא מילא את חובתו ובגין זה שזכה במפעל הפיס הוא לא יקבל את המגיע לו? האם התנאי לא צריך להיות לאורך ימים? לדעתך, אם הוא קיבל זכאות היא צריכה להיות לאורך ימים.

מ. לוינ:
כאן זה מה שקוראים "מסעמי צדק אובייקטיביים". החוראה אינה חלה על מה שקרה לפני קרות המקרה לגבי טעמים סוציאליים ונזקקות. אנחנו מעניין אחרי קרות המקרה. יכול להיות מקרה של אדם עשיר

מ. לויין:

ואחרי קרות המקרה מצבו הדרדר - אנחנו איננו בודקים היום את המקרה הסוציאלי ואם הכנסתך היא כזו וכזו אתה מקבל. אחר-כך, אחרי שנה, האיש התאושש וחזר לעבודה ומקבל משכורת מלאה - אתה רוצה שנמשיך ולראות בו נזקק? לא! אני מאד מצטער, זה לא נכון להמשיך ולתת לו. . . (ה. שמעוני: לו היה משלם היה זכאי לעולמי עדי?) או אם מישהו היה נזקק החילה ואחר-כך קיבל בירושה בית ואינו נזקק יותר. אבל כרגע שהקניית לו את הזכות היא צריכה להיות לכל ימי חייו ולא על הנאי מפני שקיבל פתאום ירושה צריך הוא לוותר על זכותו כדין?) מה שנקרא היום מסעמים סוציאליים. במעט ולא נשללה מהם את הזכות, בין אם זו קיצבת זיקנה, או כפי שאתה רוצה לצויר, כמעט ולא נשללה מהם הזכאות.

היום יש בחוק אפשרות שלא לשלם תקופה די ארוכה והחוב יכול להגיע ל-500 לירות ואין זה שולל את הזכאות לקבל קיצבת זיקנה. כלומר, זה שבא לוועדה ואומר שהוא מסדר את הענינים - הוא מקבל את זכויותיו. כמעט שלא היה מקרה שבגלל אי-תשלום נלקחו מהם הזכויות.

כאן יכול להיות מקרה של אדם שאיננו משלם כמו אותם 250.000 איש שאינם משלמים, כלומר, האיש אינו משלם וקודמת לו תארנה והוא נשאר ללא תמיכה. מה יקרה אחרי קרות התאונה? יכול להיות שהכנסתו נמוכה ביותר. לכן, אנחנו אומרים: בוא ונבחן את הכנסתך לפי מבחנים מסויימים ואז תהיה זכאי. אנחנו איננו מתענינים מה היה לפני התאריך הקובע גם לגבי זקנים ושאיירים לפי סעיף 3(א)(3)(1) ואם בשעתו לא יכולנו להקנות לו את הזכות הזו, הענק תעניק לו והוא יקבל את זה כל ימי חייו.

עכשיו, כאשר אני אומר "שכנסתו הממוצעת של המבקש" - אינני מתכוון למסיבות הקודמות ואינני מגדיר אותן, אלא אני מצלם את האדם ואינני מתעניין בעבר שלו ואם מצבו היה כזה שהצדיק שהוא שילם את דמי הביטוח.

אם יוצאים מתוך המסגרת של החוק של לפני קרות המקרה, תם כל אותם המקרים מסעמי צדק סוציאלי אובייקטיבי. עכשיו ישנה עוד קטיגוריה שמצבו מעורער ולא שילם. אזי, אנחנו אומרים: היום מצבך גרוע ואנחנו רוצים לשמור על סטנדרד מסויים של רמת חיים; ואותו איש שפנה איננו יכולים לבדוק את מצבו יותר מאשר 6 חודשים, כמו לגבי אותה פגיעה בעבודה כאשר היו לו חוצאות דוח לא שילם, שכב במיטה 8 חודשים ומבקשים שנאשר לו - אנחנו מאשרים את המענק. אחר-כך הוא החלים ופתח לו חנות - האם אנחנו נשלם לו כל ימי חייו, איפה החצדקה לכך?

ה. שמעוני:

בשעתו הוא לא מילא את חובותיו ואתה ממילא חכרת בזה שאתה צריך להקנות לו את הזכאות. אבל אתה בא ואומר שזה אד-הוק. לי נראה שבאותו רגע שאתה חכרת בסיבה בין אם היה רישום, ובין אם היה תשלום, אבל אתה חכרת בסיבה - אתה ממילא מקנה לו רציפות זו של זכאות לכל החקופה. אתה צריך להקנות לו את הזכאות ללא כל חלות.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: אני הבינותי את סעיף (2) כך:

יכול להיות נפגע תאונת עבודה שמבוטח. אתם בודקים את הכנסתו החודשית האחרונה שקדמה לפגיעה, ואם כך אין מקום לסעיף (2), וזו לא היתה כוונתכם לבוא ולשלול אותה, כי החנחה היא שזה מסעמי צדק. . . (ה. בוטון: כך כתוב פה). חרי זה בא לקבוע את הגבול. אבל אם הכוונה לשלילה - לדעתי, אין לזה מקום כאן, כי זכות שמעניקים אין לבוא אחר-כך ולשלול אותה.

ש. קפיטקובסקי:

לו היינו מכניסים כמסיבה
נוספה בחקנה 3 גם את ענין
הנזקקות כמסיבה אובייקטיבית שמצדיקה את אי מילוי התנאים -
אז היה חבל בסדר וכפי שהוא אומר שזה בוודאי היה מקנה לו
זכות ואי-אפשר היה לבטל אותה ולשלול ממנו את הזכאות. אבל
מכיון שאנחנו רואים את הנזקקות כאי-מילוי התנאים - נזקקות
אינה מופיעה כמסיבה אובייקטיבית, אלא כסיבה נפרדת לפי
האובייקט ולפי התנאים בחוק, הרי אם מגבילים את הסכום לפי
החכנסה, לפי סעיף 12(א), אנחנו קבענו, ובצד הייתי אומר
שזה בהרחבה לעומת מה שנקבע בסעיף 198(א), וכבר דובר על כך
בישיבה הראשונה כיצד מתיישב סעיף 198(א) עם שאלת הנזקקות
ועם העקרון של מטעמי צדק, וכדי למנוע פניה לקבלת המיכת
סעד, בא התשלום הזה כדי למנוע פניה לתמיכת סעד. במצב
נזקקות קובע המצב הנוכחי, כפי שהסביר זאת מר לויין ואיננו
בודקים למה הוא לא שילם את דמי הביטוח. אנחנו נפעיל את עקרון
הנזקקות, בפני שאין אפשרות להפעיל את עקרון הצדק, כי לא
עוקבים מסיבות אובייקטיביות אלא מצב הכלכלי. אנחנו רק מתחשבים
במצבו הכלכלי כדי למנוע לבקש תמיכת סעד. אז עלינו לבדוק את
מצבו ברגע מסויים והוא זמן של 6 חודשים ולהחשב בשינויים
העוללים לחול במצבו בעבור זמן.

פה קיימת בדיקה חוזרת,
כי אושרה לו הענקה לפי סעיף 3(א) (3); ומכיון שהחכנסות עולות,
או החכנסות נהשבות בתוספת מיוזמתנו אנו, כי יש והחכנסה
ירדה. אז צריך לתת לו הענקה מלאה. הבדיקה פועלת בשני
חכיוונים: גם לשפוח מצבו הכלכלי וגם לרעתו כאשר מצבו
הכלכלי משתפר. (ה. שמעוני: אז יש לעקוב אחריו כל ימי היינו).

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:
אני חושבת שסעיף 10 מיותר,
ובעיקר, אם מתייחסים לסעיף
3(א) (3), כי אני רוצה שהוא יהיה בדיוק כמו כל מבוטח אחר.

ה. ח. ל. ט. ה.:

לקבל את הצעת היושב-ראש ולמחוק את סעיף 10.

מ. לויין:
(קורא את סעיף 11, 12, 13).
פה הוטפנו מספר סעיפים כמו:
סעיף 17(א) מדבר על מקרים כאשר חבל מקבל בעו אשתו ואין שם
שלום בית. הוטפנו סעיף זה כדי שנוכל לשלם לה במישרין. כן
אנחנו רוצים להחיל את הסעיף הזה לגבי מקרים מסוג זה.

סעיף 26 מדבר במקרה שהאשה
ילדה לאחר פטירת בעלה. היא היתה בלי ילדים וילדה אחר-כך.
היא מקבלת מענק ביחידה - גם כאן אנחנו רוצים להחיל אותו
עקרון.

סעיף 28(ד) כאן ישנה
שורה ארוכה של הוראות המטדירה את הקיצבה לילדים והזכאות של
הילדים בנפרד, כי מתעוררת כאן השאלה איך לשלם; לפעמים
חם מפורדים במקומות שונים. לכן כל זה מחייב תקנות.

סעיף 52 מדבר על נכות
אלמנטרית, לא דמי פגיעה, לא בעד הפסד חכנסה, אלא כדי שיוכל
להתקיים. אבל מאחר והוא אסיר, או עציר והנכות יכולה
ללוותו כל ימי חייו - אותה חוראה בחוק אנחנו רוצים להעתיק
גם לגבי סעיף 52.

סעיף 71 - כאן בחוק
המענק מומר בקיצבה.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:
מאחר ואני רואה שאתם הוספתם
סעיפים אנחנו משאירים

חיו"ך - ש. ארכלי-אלמוזלינו:
סעיפים אלה פתוחים. כן הדבר לגבי התוספת במספר האחוזים.
אני מציעה שאנחנו נעשה זאת בישיבה הבאה. אז גם נעמוד על ענין
הנזקקות ותקנות ועדות הערר. כן הדבר לגבי התוספת בסעיף
(1)3 אם לחוסיך גם (ט). אתם תדאגו לכל הדברים הדורשים ניסוח.
כן הדבר לגבי סעיף 8.

הישיבה ננעלה ב-12.20.